

ВЗАЄМОДІЯ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОГО СЕГМЕНТА УКРАЇНСЬКОЇ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ І ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КРИМІНАЛЬНИХ РИНКІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

COOPERATION OF TRANSNATIONAL SEGMENT OF THE UKRAINIAN ORGANIZED CRIME AND TRANSNATIONAL CRIMINAL MARKETS IS IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION

Жаровська Г.П.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права і криміналістики
юридичного факультету*

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

У статті розглянуто проблеми взаємодії українського сегменту транснаціональної організованої злочинності і транснаціональних кримінальних ринків в умовах глобалізації. Зроблено висновок, що у процесі цієї взаємодії відбувається активне розширення сфери «тіньової економіки», яка фактично підмінює собою легальний економічний сектор. Взаємодія транснаціонального сегмента української організованої злочинності і транснаціональних кримінальних ринків в умовах глобалізації переміщується з економічної в політичну площину, що й вимагає прийняття негайних політичних рішень на найвищому державному рівні.

Ключові слова: транснаціональна злочинність, тіньова економіка, взаємодія, вплив, контрафакт, контрабанда, загроза.

В статье рассмотрены проблемы взаимодействия украинского сегмента транснациональной организованной преступности и транснациональных криминальных рынков в условиях глобализации. Сделан вывод, что в процессе этого взаимодействия происходит активное расширение сферы «теневой экономики», которая фактически подменяет собой легальный экономический сектор. Взаимосвязь транснационального сегмента украинской организованной преступности и транснациональных преступных рынков в условиях глобализации перемещается из экономической в политическую плоскость, что и требует незамедлительного принятия решений на высшем государственном уровне.

Ключевые слова: транснациональная преступность, теневая экономика, взаимодействие, влияние, контрафакт, контрабанда, угроза.

In this article the considered problems co-operation of the Ukrainian segment of the transnational organized crime and transnational criminal markets in the conditions of globalization. Done conclusion, that in the process of this cooperation there is active expansion of sphere of "shadow economy", which actually substitutes by itself a legal economic sector. Transnational interactions Ukrainian segment of organized crime and transnational criminal markets in the context of globalization of economic shifts in the political dimension, which calls for immediate policy decisions at the highest level.

Key words: transnational criminality, shadow economy, cooperation, influence, kontrafakt, contraband, threat.

Постановка проблеми. Масштаб криміналізації економіки й суспільства в цілому можна порівняти із глобальним масштабом транснаціональної злочинності. Феномен криміналізації суспільства трансформує всю цивілізацію XXI століття. Криміналізація суспільства стає рівномасштабною з мегатенденціями світового розвитку у XX–XXI століттях, із глобальними загрозами світовій спільноті, її міжнародним та національно-державним системам. Транснаціональна й національна злочинність в економічній та інших сферах життєдіяльності суспільства (глобальний наркобізнес, міжнародний тероризм) стали співмірними з активністю геополітичних світових центрів сили, світових гео-економічних суб'єктів – транснаціональних корпорацій, а також релігійних і культурних організацій, з їх впливом на світовий процес у цілому. Кримінальні структури й суб'єкти включені в сучасний світовий порядок, невід'ємною властивістю якого є криміналізація світових товарних ринків, що в цілому свідчить про криміналізацію міжнародних економічних відносин.

Стан дослідження. До економічних проблем, які пов'язані з існуванням транснаціональної злочинності, зверталися в останні роки Д. Балуєв, Т. Діканова, В. Осипов, Н. Кузнєцова, С. Багаудінова, М. Максимов, А. Тищук, Ю. Харазішвілі, О. Іванов, Я. Жаліло та інші.

Ці вчені широко й повно дослідили проблему існування й функціонування транснаціональної організованої злочинності як сегмента глобальної економіки, який, маючи величезний фінансовий, товарний, інтелектуальний та людський ресурс, здатен конкурувати з легальною економікою, а подекуди й вигравати конкурентну боротьбу.

Водночас ряд принципових питань пройшов поза увагою науковців, зокрема, майже не дослідженою залишається проблема взаємодії криміналізованих транснаціональних ринків та вплив цієї взаємодії на національну економіку.

Таким чином, **метою цієї статті** є розгляд проблеми взаємодії транснаціонального сегмента української організованої злочинності і транснаціональних кримінальних ринків в умовах глобалізації.

Виклад основного матеріалу. Лібералізація національних економічних систем, що відбувається в межах інтеграційних процесів, об'єктивно сприяє глобалізації зовнішньоекономічної діяльності різного правового «забарвлення», як легальної, так і протиправної, що містить ознаки адміністративних правопорушень, цивільно-правових деліктів і кримінальних посягань. Для нашої країни ця проблематика нині набуває особливої актуальності у зв'язку з інтенсифікацією міжнародної інтеграції на європейському й пострадянському просторі.

Ємкість ринків, які відносяться до кримінальних нелегальних ринків, вражає, оцінюється на таких рівнях: підроблених лікарських засобів – 200 млрд дол. США, цигарок – 190 млрд дол. США, підробленої електроніки – 100 млрд дол. США, піратського програмного забезпечення – 50 млрд дол. США, злочинів у сфері охорони навколишнього середовища та торгівлі природними ресурсами – 20 млрд дол. США [14].

У цій величезній кримінальній індустрії Україна є виробником продукції кримінального характеру, джерелом фінансових ресурсів для реалізації злочинних схем, транзитною країною і все частіше – кінцевим пунктом у діяльності транснаціональних злочинних організацій.

Нині на території України виникла паралельна злочинна індустрія, яка перебуває під контролем транснаціональних злочинних організацій, формує тінювий ринок, обсяги якого співвідносяться з обсягами ВВП таких країн, як Естонія, Молдова, Литва тощо.

Відповідно до статистичних даних, обсяг тіншової економіки в Україні останніх років становить від 28 до 40% ВВП. Ці гроші виведені з-під контролю держави, фактично перебувають під контролем злочинних організацій, у тому числі і транснаціонального характеру. Кумулятивний відтік тіншового капіталу із країни в останні роки становив більше 82 млрд дол. США. Ця сума перевищує офіційні резервні активи України та видатки зведеного бюджету на охорону здоров'я. За кумулятивним відтоком тіншового капіталу Україна посідає 17 місце у світі та входить до двадцятки «країн-лідерів» [10, с. 19].

Завдяки наявності величезного фінансового ресурсу злочинні організації, які нині існують на території України, швидко інтегрувалися в систему тіншових фінансових потоків, використовуючи стандартні інструменти транснаціональних злочинних організацій для власного збагачення.

Результати досліджень тіншової економіки, як уже зазначалося, переконують, що однією зі складових тіншової економічної діяльності є протизаконна діяльність, зокрема економічна злочинність, характер якої якісно змінився завдяки процесам глобалізації та під впливом науково-технічного прогресу. Зокрема, йдеться про торгівлю контрафактною продукцією.

За наявними оцінками, до 2015 р. втрати світової економіки від обороту контрафактної продукції можуть досягти рівня в 1,7 трильйони дол., а явище

контрафактної та фальсифікованої товарної продукції набуло в Україні в останні десятиліття особливо великих масштабів. Хвиля контрафакту, що захлиснула вітчизняний ринок, відчутно позначається практично на всіх галузях економіки. За статистичними даними, в Україні фальшується до 40–50%, а в окремих регіонах до 60% усіляких товарів, тоді як в Європі і США – всього 5-7%. [8]. Держава втрачає близько 1 млрд євро щороку від контрабанди та контрафактної продукції [12].

Як і у випадку з іншими видами кримінальної діяльності, злочинцями, які займаються виробництвом і збутом контрафактної продукції, рухає виключно мотив збагачення. Зазначимо, що для деяких видів підробленої продукції коефіцієнт прибутковості сягає 500%, при цьому злочинці знають, що переслідування виробників і дистрибуторів підробок не входить до числа пріоритетів вітчизняних правоохоронних органів, сконцентрованих на інших сферах кримінальної діяльності, які вважаються більш небезпечними. Ресурсів, що виділяються владою на боротьбу з обігом контрафактної продукції, недостатньо.

Значна частина контрафактної продукції, що перебуває зараз в обігу, виробляється в Азії, в першу чергу в Китаї, а Україна стає тим сегментом світової економіки, який здатен поглинути величезну частину нелегальної продукції, і прикладів цьому є достатньо.

Водночас результати опитування свідчать, що українці не бачать нічого кримінального у придбанні контрафакту. Так, опитування менеджерів із закупівель, яке проводилось компанією Strategy One на замовлення однієї з іноземних корпорацій, засвідчили, що майже половина респондентів закупила контрафактні продукти для офісу; лідерство в цьому рейтингу за українськими (66%) і російськими (60%) компаніями [5].

У збуті контрафактної продукції беруть участь і транснаціональні злочинні організації, які за своїм складом та обсягами діяльності є глобальними в межах українського національного ринку. Ватажки злочинних угруповань добре захищені і, як правило, залишаються в тіні. Проведення обшуків та арештів у роздрібних точках не завдає їм практично ніякого збитку. Такі операції дозволяють лише на деякий час очистити район або ринок від нелегальних торговців і контрафактної продукції. Останнім часом на ринку контрафактної продукції розвивається тенденція до вертикальної інтеграції всіх ланок цього бізнесу – від виробництва підробок до їх роздрібною реалізації.

Один із найбільш підроблюваних видів товару в нашій державі – фармацевтичний. Згідно з різними даними, частка фальсифікованих лікарських засобів на українському фармацевтичному ринку становить від 3 до 50%. Мінімальний відсоток фальсифікату визначений Міністерством охорони здоров'я України. Незалежні організації застерігають, що такі результати невиправдано занижені, а рівень підробок в аптеках надзвичайно високий. По-перше, підробляють популярні ліки, які користуються підвищеним

попитом. По-друге, «прости» з точки зору можливості підробки препарати. Згідно з дослідженнями, в Україні, в основному, контрафактними є продукти зарубіжних виробників [2].

Із територій іноземних держав в Україну потрапляють і цигарки, які нині стають головним об'єктом контрабанди. У загальному обсязі з різних країн світу в Україну щороку завозяться контрабандою близько 7 млрд цигарок. За розрахунками експертів, близько 7% всього тютюнового ринку України перебуває в тіні. За даними МВС, лише за перший квартал 2013 р. втрати державного бюджету України від нелегального ринку тютюнових виробів становили близько 1,5 млрд грн. Експерти вважають, що доходи від контрабанди цигарок у світі вже перевищують доходи від контрабанди наркотиків [13].

Наша держава займає провідні позиції в Європі за обсягами кримінального ринку автомобілів, що були викрадені, а потім легалізовані. В останні роки Україну заповнили нелегальні авто, порахувати їх кількість не можливо, проте існує думка, що з 10 ввезених в Україну за останній час машин на наших дорогах 8 – нелегальні, а частина з них має кримінальне минуле – викрадення [11].

Відомим є випадок, коли українська транснаціональна злочинна організація, яку очолював громадянин України, викрала в Іспанії, а потім реалізувала в Україні 50 елітних автомобілів [7].

Окремим елементом взаємодії транснаціонального сегменту української організованої злочинності і транснаціональних кримінальних ринків стає геополітичне сусідство нашої держави з регіонами, які априорі є кримінально небезпечними, зокрема, мова йде про сусідство нашої держави з невизнаною Придністровською Молдавською Республікою, яка традиційно вважається базою транснаціональних злочинних угруповань.

Кордон між Україною та Молдовою має протяжність 1222 км, і більше третини (майже 470 км) контролюється Придністров'ям. Контролювати такий кордон складно. Міжнародні спостерігачі вже давно підозрюють, що влада Придністров'я фінансує свій режим за рахунок масштабної нелегальної торгівлі, іноді мова йшла навіть про наркотики і зброю. При цьому українські транснаціональні злочинні організації відіграють важливу роль у зразково організованій злочинній діяльності на Дністрі, а українська Одеса є для контрабандистів регіону центральною ланкою. Прикладом співпраці транснаціональних злочинних організацій двох регіонів можна вважати незаконний обіг на ринку харчових продуктів.

Слід зауважити, що вітчизняна транснаціональна злочинність використовує різноманітні схеми злочинної діяльності, ведучи її на легальних світових товарних ринках.

В Україні системність транснаціональної злочинності, що проявляється на стадії глобалізації, виражається також у проникненні кримінальних структур, що володіють величезними фінансовими й організаційними можливостями, до інститутів державної вла-

ди, в ефективному використанні корупційних методів під час здійснення нелегальної зовнішньоекономічної діяльності. Ці обставини підтримують високий рівень корупційності зовнішньоекономічних відносин, так що практично всі великі незаконні зовнішньоекономічні операції супроводжує підкуп посадових осіб державних органів, що регулюють і контролюють зовнішньоекономічну діяльність, у першу чергу, звичайно, митних органів [6, с. 33].

При цьому корупція постійно мімікрує й ускладнюється, виникають нові форми корупційних зв'язків, що істотно ускладнює протидію цим антисоціальним явищам. Сильним двигуном глобалізації зовнішньоекономічної злочинності став процес інформатизації кримінальної зовнішньоекономічної діяльності.

Йдеться, насамперед, про активне використання в незаконній зовнішньоекономічній діяльності інформаційних ресурсів і технологічних можливостей Інтернету, що об'єктивно відкривають нові перспективи для розвитку не лише легальної, але й тіншової економіки. Віртуальний простір дозволяє не лише здійснювати великі маркетингові комунікації, забезпечуючи глобальну присутність, дистанційно вести переговори, погоджувати умови нелегальних угод та укладати їх, а й навіть проводити за цими операціями фінансові розрахунки в межах практично неконтрольованих позабанківських електронних платіжних систем.

Переваги Інтернету, головною серед яких можна назвати анонімність, зашифрованість, оперативність та дистанційованість інформаційного обміну в поєднанні із глобальністю охоплення, були швидко оцінені кримінальними структурами, і в даний час «всесвітня павутина» експлуатується ними з «високим ККД».

Сучасні телекомунікації дозволяють забезпечити високий рівень координації злочинних співтовариств у глобальних масштабах, одночасно посилюючи прозорість державних кордонів [4, с. 120].

Розглядаючи феномен зовнішньоекономічної злочинності, що глобалізується, в соціально-економічному аспекті не можна обійти увагою питання її особливості соціальної небезпеки. Насамперед відзначимо той парадокс, що зовнішньоекономічна злочинність не є однозначно й беззастережно деструктивною – її вплив на економіку різноспрямований. За певних умов, наприклад, у випадках надмірної жорсткості державного регулювання, в тому числі введення об'єктивно необґрунтованих кримінально-правових заборон, консервативності й неефективності офіційних інститутів, надмірно важкого податкового тягаря тощо, вихід зовнішньоекономічних операторів у «тінь», незважаючи на скорочення податкових надходжень та інші негативні наслідки, може сприяти економічному зростанню.

Водночас розглянута тенденція трансформації зовнішньоекономічної злочинності дійсно несе в собі суттєву загрозу позитивним соціальним відносинам, що забезпечують нормальне функціонування і прогресивний розвиток національних і міжнарод-

них економічних систем. Серед інших галузей тіньової економіки кримінальна зовнішньоекономічна діяльність, що заснована на міжнародній торгівлі, посідає провідне місце за обсягом фінансових операцій і ступенем прибутковості. Можливістю значно збільшити прибутковість «справи» за рахунок переваг міжнародного обміну пояснюється яскраво виражене прагнення кримінальних структур вийти на світовий ринок і закріпитися на ньому в тому чи іншому сегменті, зайняти свою нішу в системі міжнародних економічних зв'язків. У даний час ситуація, пов'язана із криміналізацією зовнішньоекономічної діяльності, характеризується високим (незважаючи на протидію більшості держав) рівнем вчинюваних економічних злочинів міжнародного характеру, що певною мірою визначає процес криміналізації окремих країн і цілих регіонів, їхню спеціалізацію у системі світового господарства. У цьому зв'язку в наші дні можна говорити про формування системи міжнародного кримінального поділу праці.

У результаті ескалації й розширення географії делінквентної зовнішньоекономічної активності збільшується, з одного боку, число суб'єктів кримінального бізнесу та проведених ними незаконних операцій, з іншого – кількість потерпілих від протиправної поведінки, серед яких фігурують і національно-державні утворення з їх економічними інтересами. Як наслідок, зростає матеріальний збиток і шкода іншого характеру, завдана незаконними діяннями у сфері ЗЕД. Активи злочинного походження переносяться в легальний бізнес і в інститути влади, підпорядковуючи їх інтересам криміналу. Кримінальна зовнішньоекономічна діяльність, будучи щодо законслухняних учасників ЗЕД найбільш агресивною формою недобросовісної конкуренції, вражає систему соціальних зв'язків між учасниками міжнародного ділового обороту, яка служить основою економічного зростання й міжнародного економічного співробітництва.

Отже, глобалізація зовнішньоекономічної злочинності – сильний каталізатор зазначених деструктивних процесів, слід погодитися з тим, що глобалізація злочинності стала в поряд із такими загрозами, як поширення зброї масового знищення, локальні війни, зміна клімату [9, с. 19], а в Україні транснаціо-

нальна злочинність набула масштабів, які впливають на стан національної безпеки, фактично, Україна стає державою, в якій криміналізовані ринки забезпечують функціонування легальної економіки, перекачуючи ресурси з легального економічного сектору в його нелегальний сегмент.

Висновки. Під впливом глобалізації народжується потужна система транснаціональних злочинних організацій. Якщо головними суб'єктами легального господарства є ТНК й уряди, то їхніми аналогами є міжнародні кримінальні угруповання, національні за походженням, проте транснаціональні за масштабами координації діяльності. Нині в Україні формуються тіньові міжрегіональні і транснаціональні кримінальні структури, що забезпечують безпрецедентність за масштабами розкрадання грошей і матеріальних цінностей у держави, господарських суб'єктів незалежно від форм власності, одержання надприбутків від незаконної діяльності на всіх типах товарних ринків.

Є очевидним, що діяльність великих злочинних структур, які володіють величезними фінансовими можливостями і значною соціальною «вагою», не лише підриває основи легітимної економіки й викликає дисфункції її інститутів, а й суттєво впливає на політичні й економічні процеси.

Таким чином, маємо можливість стверджувати, що нині в Україні сформована паралельна економіка, яка охоплює майже всі товарні ринки, перетворюючи ці ринки на криміналізовані джерела збагачення окремих осіб, які не лише здійснюють таку діяльність, порушуючи закони України, а й формують величезний фінансовий ресурс, який випадає з поля зору держави. Така ситуація є загрозовою з точки зору використання даного ресурсу, який, зокрема, може бути спрямований на дестабілізацію політичної ситуації у країні, на підтримку партій та угруповань радикальної спрямованості. Відповідно, вирішення питання взаємодії транснаціонального сегмента української організованої злочинності і транснаціональних кримінальних ринків в умовах глобалізації переміщується з економічної в політичну площину, вимагає прийняття негайних політичних рішень на найвищому рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Балувев Д.Г. Транснациональные преступные объединения как новый фактор в мировой политике / Д.Г. Балувев // Нижегородский государственный университет. – 2004. – С. 197–207. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.unn.ru/e-library/vestnik.html?anum=1240>.
2. В Украине до 90% всех продаваемых товаров – поддельные // [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://ukrmonitor.ucoz.org/news/v_ukraine_do_90_vsekh_prodavaemykh_tovarov_poddelnye/2011-05-19-8696.
3. Захаров А.А. Федерализм и глобализация / А.А. Захаров // ПОЛИС. – 2002. – № 6 (71). – С. 116–126.
4. Контрафактная продукция и преступные группировки // [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://kapital-rus.ru/articles/article/196575>.
5. Осокин Р.Р. Коррупция в сфере внешнеэкономической деятельности / Р.Р. Осокин // Российский следователь. – 2008. – № 23. – С. 32–34.
6. Преступная группировка перебрала из стран ЕС в Украину более 50 краденых джипов // [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.city536.com/avtositi/25-24-745-76/3270-prestupnaya-gruppirovka-perebrala-iz-stran-es-v-ukrainu-bolee-50-kradenykh-dzhipov>.
7. Современное состояние оборота контрафактной и фальсифицированной пищевой продукции в Украине // [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://www.google.com.ua>.
8. Табаков А.В. Криминализация внешнеэкономической деятельности как угроза экономической безопасности России / А.В. Табаков // Учёные записки Санкт-Петербургского им. В.Б. Бобкова филиала ГОУВПО «Российская таможенная академия». – 2006. – № 2 (26). – С. 16–34.

9. Тіньова економіка в Україні: масштаби та напрями подолання : аналіт. доп. / Т.А. Тищук, Ю.М. Харазішвілі, О.В. Іванов ; за заг. ред. Я.А. Жаліла. – К. : НІСД, 2011. – 96 с.
10. Україну наводнили нелегальні автомобілі // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vesti.ua/poleznoe/23260-ukrainu-navodnili-nelegalnye-avtomobili>.
11. Україна недоотримує 1 мільярд євро через контрабанду і контрафактну продукцію // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.radiosvoboda.org/content/article/25048762.html>.
12. Щорічна українська контрабанда цигарок сягнула 7 млрд // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nepravda.in.ua/tag/kontrabanda>.
13. Global Risks Report 2011. An initiative of the Risk Response Network. January 2011 / World Economic Forum // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://riskreport.weforum.org/global-risks-2011.pdf>.

УДК 343.85

ПОНЯТТЯ «СИСТЕМА» І «МЕХАНІЗМ» ЩОДО ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ: ПРОБЛЕМИ СПІВВІДНОШЕННЯ

THE CONCEPT OF “SYSTEM” AND “MECHANISM” ON THE FIGHT AGAINST JUVENILE DELINQUENCY: PROBLEMS OF CORRELATION

Колесник М.О.,

*старший викладач кафедри юридичних дисциплін
Сумської філії*

*Харківського національного університету внутрішніх справ,
здобувач кафедри кримінально-правових дисциплін
факультету права та масових комунікацій
Харківського національного університету внутрішніх справ*

У статті розглядається поняття й сутнісне значення системи та механізму в цілому. Визначається зміст протидії злочинності як діяльності суб'єктів реалізації державної політики. Виокремлюються характерні особливості і властивості понять «система» та «механізм». Аналізуються різні погляди щодо співвідношення понять «система» та «механізм» протидії злочинності, в тому числі неповнолітніх.

Ключові слова: злочинність, злочинність неповнолітніх, протидія злочинності, система протидії злочинності неповнолітніх, механізм протидії злочинності неповнолітніх.

В статье рассматривается понятие и сущностное значение системы и механизма в целом. Определяется содержание противодействия преступности как деятельности субъектов реализации государственной политики. Выделяются характерные особенности и свойства понятий «система» и «механизм». Анализируются различные взгляды относительно соотношения понятий «система» и «механизм» противодействию преступности, в том числе несовершеннолетних.

Ключевые слова: преступность, преступность несовершеннолетних, противодействие преступности, система противодействия преступности несовершеннолетних, механизм противодействия преступности несовершеннолетних.

The article considers the concept and the essential value of system and mechanism as a whole. Determine the content of combating crime as business entities of the state. Distinguishes the characteristics and properties of the concepts “system” and “mechanism”. Various views on the relationship between the concepts “system” and “mechanism” of combating crime, including minors.

Key words: crime, juvenile crime, combating crime, combating juvenile delinquency system, the mechanism of combating juvenile delinquency.

Протидія злочинам серед дітей становить одне з найважливіших завдань як для органів, що є суб'єктами запобігання злочинності дітей, так і для суспільства в цілому. У протидії дитячій злочинності є, відповідно, притаманна їй система та механізм. Актуальність теми полягає в тому, що поняття й сутність досліджуваних категорій не можуть бути раз і назавжди дані та розкриті, вони постійно розвиваються, вдосконалюються під час заглиблення в пізнання дійсності. Лише оволодівши науковими поняттями, дослідник може науково осмислити процеси реальної дійсності, зрозуміти тенденції, перспективи їхнього розвитку.

Проблемам організації системи протидії злочинності та її складових елементів чимало уваги при-

діляли такі науковці, як Г. Аванесов, О. Алексєєв, О. Бандурка, В. Голіна, О. Кальман, О. Литвак та інші. Особливої уваги заслуговує дисертаційне дослідження О. Литвинова «Соціально-правовий механізм протидії злочинності в Україні», присвячене аналізу методологічних засад та практиці функціонування соціально-правового механізму протидії злочинності, визначенню шляхів його вдосконалення. Визначено зміст, основні напрямки, систему, елементний і компонентний склад, особливості та значення окремих статичних і динамічних елементів діяльності із протидії злочинності.

Метою публікації є розгляд й аналіз підходів щодо розуміння механізму та системи протидії зло-